

Mona Sahlin: Installationstal på Socialdemokraternas extrakongress 2007

Talare
Mona Sahlin
Partiledare

Datum
18 mars 2007

(Talat ord gäller)

Partivänner! I går tackade vi av dem som ska tacka – det var en fantastisk dag i går. Vi dansade, i alla fall jag, alldeles för mycket går – det var en fantastisk kväll. Nu vill jag tala om framtiden. Just den här stunden, oj – vad jag har längtat efter den! Nu hoppas jag att ni ska stå ut med att lyssna på mig en stund! 118 år – så långt, vet vi alla, sträcker sig vårt partis långa och stolta historia. Nu står jag här med en lätt svindlande känsla i benen och kroppen – som socialdemokraternas sjunde kongressvalda ordförande, och den sjunde kvinnliga partiledaren i hela Socialistinternationalen – för fler är det inte. För första gången har ni valt en kvinna till partiordförande. Numera förstår jag också hur stark den önskan har varit hos så många partimedlemmar. Jag är stolt, förstås, som jag sade i går, över att vara den första kvinnan som får det uppdraget. Så sträck på er alla kvinnor i hela arbetarrörelsen, för det här gäller er också! När jag var 25 år valdes jag in i riksdagen som den då yngsta ledamoten. Det svindlade rätt mycket då också, när man gick in i riksdagens kammare för första gången och blev utslängd för att jag hade jeans på mig – så var det då. Min motpol på många sätt då kom snart att bli en mycket viktig och speciell vän. Det var riksdagens då äldste ledamot – han hette Gunnar Sträng. Det var skönt att ha någon att tala med, för vi kom verkligen att samtala, som hade en så lång erfarenhet av partiet och politiken. Idag tillhör jag inte precis de yngsta, och inte behöver jag känna mig ensam i den rollen heller. Det räcker att titta ut här så ser jag att det är många som har erfarenhet, och det är tryggt att veta. Vi kom att samtala mycket, Gunnar Sträng och jag. För mig var det lite som att resa ut i ett Sverige som inte jag själv hade upplevt. Ett Sverige som det hade varit, och ett mycket spännande samtal över hur det skulle kunna bli. Vi pratade mycket om framtiden. Om hur viktigt det var att hålla visionen levande – om vilket samhälle vi ytterst vill att våra barn och barnbarn ska leva och bo i, men vi pratade faktiskt även om den där rädslan för det nya som många kände också då. Men Gunnar hade som ni alla vet, en

orubblig framtidstro. Är vi bara trogna våra ideal, det pratade han om mycket – solidaritet, frihet och rättvisa – så behöver vi aldrig vara rädda för det nya. Gunnar Sträng älskade att berätta om sina möten – det vet ni också ni som fick träffa honom. Alla möten runt om i landet cyklande, gående, så småningom med bil – arbetare, kvinnor och män, stadsbor och landsbygdens folk, Folk rörelsesverige – men kanske allra mest fackföreningsrörelsen. Idag är fackföreningsrörelsen, och därmed löntagarna och hela arbetarrörelsen, också utsatta för en mycket stark och samlad attack från högern, starkare än vi sett på länge. Den moderatstyrda regeringen genomför nu dramatiska försämringar, för det är det verkligen, på arbetsmarknaden. De gör det snabbt, det är slarvigt. Utan att lyssna på fackföreningsrörelsens varningar. Utan att lyssna på människors oro. Moderaterna påstår sig älska kollektivavtal, samtidigt som de vill försvaga facket. Det går inte ihop – inte det heller. Arbetarrörelsen består av fackföreningen och partiet. Idag behöver vi varandra mer än vi har gjort på länge. Vi tar fighten nu, precis som Gunnar gjorde, precis som vi har fått göra så många gånger förr, och vi gör det tillsammans. Sida vid sida. Partiet och LO. S-föreningen och fackklubben. Wanja och jag. Wanja, som jag uppskattar så mycket. Igår, när vi samlades på Sergels Torg i LO:s manifestation för kollektivavtalen, så kände vi det, båda två: Vi har starkt stöd! Nu gäller det att hålla i och hålla ut! Det ska vi göra. För vi inser: Kollektivavtal och en stark fackföreningsrörelse – det hör ihop. Den kampen tar vi tillsammans, eller hur! Vad handlar socialdemokrati om i grunden? Det kan man beskriva på många, många sätt. För mig handlar det, mer än något annat, om frihet. “Slav stig upp för att slå dig fri”. Socialdemokratin har alltid varit just det – en frihetsrörelse. Kampen för arbete har varit grundläggande. För ingen är så ofri som den som inte har en egen försörjning, inte får göra nytta, inte känna sig behövd. Arbete åt alla – men också vettiga arbetsvillkor, löner, trygghet. Vår historia är verkligen fylld av strider just för individens frihet. För rätten att få rösta, tycka och säga vad vi vill. För rätten till inflytande, rätten att organisera oss. För bostäder med ljus och vatten och inredning, där man kunde hålla sig frisk. För kortare arbetstid och semester, så att livet också skulle ge tid för barnen, vänner, familjen. För drägliga pensioner åt alla. Den här kampen är inte slut. Nya ofriheter växer ständigt fram. Människors längtan efter frihet är lika stark idag. Men vart har just frihet som ord tagit vägen i vårt politiska språk? Vi får inte låta högern lägga beslag på begreppet frihet! De talar snarare om sin allt för begränsade valfrihet – eller den inskränkta friheten att få göra skatteavdrag. Vi ska tala om verklig frihet. Frihet handlar om att kunna göra sina egna livsval och styra sitt liv; att få möjlighet att studera och plugga även om ens föräldrar aldrig fick göra det; att få

en chans till och en till och en till – att få misslyckas utan att räknas ut. Att få testa gränser och normer och skapa sig egna – och få respekt för det. Att få välja radhus, man och barn som jag har gjort – eller att gifta sig med någon av samma kön, som Elisabeth och Minna har gjort. Frihet som i möjligheter, öppenhet och respekt. Frihet som i makt över sitt eget liv – utan att trampa på andra. Frihet som i att få förverkliga sitt livs äventyr. Partivänner, Därför förutsätter verklig frihet också jämlikhet. Därför kräver verklig frihet både solidaritet och ett eget personligt ansvar. Vi bär med oss insikten att ökade klyftor inte bara minskar friheten för de utsatta. Ökade klyftor minskar allas frihet. Att få makten har inget egenvärde – men det är vägen till att förändra. Det är min socialdemokrati. Det är vår socialdemokrati. Låt oss ta tillbaka frihetsbegreppet och göra socialdemokratin till den befrielseörelse vi ytterst är, och alltid måste vara! Jag är inte bara den första kvinnliga socialdemokratiska partiledaren på väldigt många år – jag är också en som det var väldigt länge sedan blev vald i opposition. Det har inte hänt på många, många år. Vi är i opposition, och opposition ska vi ägna oss åt. Men vi måste också ägna tid åt att förstå varför vi står här i dag som ett parti just i opposition. Vad fick människor att tvivla på vårt politiska alternativ? Med ödmjukhet och självkritik måste vi bena upp valförlusten. Vi ska inte undvika den diskussionen, för den är fruktbar. Den gör oss starkare som parti och som folkrörelse. Efter förlustvalet förra gången, 1991, skrev Anna Lindh så här i sin valanalys: ”Jag tror inte på ett parti där alla dansar i takt. Jag har med sorg i hjärtat sett hur många i min egen ålder försvunnit bort från politikens centrum, trots att de borde ha funnits där. Det är lätt för ledare eller chefer att premiera ja-sägare och stöta ut kritikerna. Hade socialdemokratiska partiet lyssnat bättre på sina egna kärleksfulla kritiker hade vi kanske haft en starkare ställning idag.” Så sade Anna. Kritik är inte farligt. Vi har kärleksfulla kritiker i vårt parti också idag. Jag har träffat många av dem de senaste månaderna när jag har varit ute och rest i alla partidistrikt. Vi har pratat många timmar om framtiden men också om valförlusten. En återkommande fråga, som en partikompis i Sundsvall formulerade har varit: Vi skrev på valaffischerna: ”Alla ska med” – men vart? Det är ett sätt att formulera frågan. Vi uppfattades inte som bärare av en tillräckligt stark vision. Vi lyckades inte tydliggöra våra drömmar, vår ilska, vad socialdemokratin ville och att det spelar roll vem som regerar. Vi verkade ibland försvara systemen, kanske mer än dem som systemen är till för. Vi framstod kanske som mer nöjda än stolta. Så här skriver en annan ung kvinna, Maryam Yazdanfar, riksdagsledamot från Solna, i en krönika hon kallar ett vykort från förorten: “Bygger ditt politiska engagemang på maxtaxan i förskolan? Eller på att den sjukpenninggrundande inkomsten ska baseras på

dina inkomster sex månader tillbaka i tiden eller tolv? Det gör inte mitt. Likt förbannat stod jag i samband med dörrknackningar och i valstugan och talade om enhetstaxa i kollektivtrafiken och subventionsgrader i tandvårdsreformen. Detta medan våra politiska motståndare berättade en berättelse. Berättelsen om att folkhemmets medlemmar kanske inte är riktigt lyckliga.” När vi socialdemokrater är som starkast bär vi med oss våra värderingar och vår kamp för trygghet samtidigt som vi drivs av en rastlös vilja till förändring och en vision om ett framtida Sverige där varje individ är fri att förverkliga sina livsdrömmar. Vägen dit går genom våra allra kärleksfullaste kritiker, det är jag övertygad om. Vi ska både slå vakt om tryggheten och vilja omfamna äventyret. Och alltid, alltid vara en förändrande kraft. Däri, partivänner, ligger vårt uppdrag. Jag tror och vet att vill att vi ha en öppen, spännande och nyfiken eftervalsdebatt. Partiets valanalysgrupp ska snart presentera sina slutsatser. Det blir inte en slutpunkt – utan en startpunkt för vårt fortsatta arbete. Vi ska lyssna och ta till oss. Vi ska förändra där det behövs. Vi ska ompröva vår politik tillsammans med både medlemmar och väljare. Vi måste öppna upp vår folkrörelse för nya grupper och lyhört hitta nya sätt att kanalisera derassamhällsengagemang. Vi ska ta tillvara nya tekniska möjligheter så att vi kan kommunicera med fler. Vi måste bredda våra kontaktytor. Hämta inspiration och fantasi hos forskning, föreningsliv, hos kultur och näringsliv. Vi behöver som parti bli mer nyfiket. I dag är vi 125 000 partimedlemmar. Men precis som Marita sa så behöver vi värva fler men också behålla dem vi har, så att vi kan bli en stark folkrörelse igen. Det måste finnas sätt att vara aktiv utifrån sina egna förutsättningar och sin egen livssituation. Också i vårt parti måste ju livspusslet gå ihop. Politiskt engagemang ska inte vara ett dåligt samvete – det ska vara lust, det ska vara vilja och det ska vara värderingar. När jag har rest runt i landet har vi samtalat mycket om att vi måste förnya och bredda ledarskapet. Det handlar om en hållning inom hela partiet – i s-föreningar, i arbetarekommuner, i partidistrikt, ja kanske till och med i en och annan fackklubb. Fler företrädare måste få plats och möjlighet att delta i debatten; att interndemokratin måste förstärkas; att laget alltid är större än jaget. Ett sådant ledarskap gör både oss som parti och mig som partiledare starkare. Men det handlar också om partiets förhållningssätt utåt, gentemot medborgare och väljare. Vi ska ju möta gemensamma behov tillsammans – inte åt andra. Vi ska vara medborgarens företrädare – inte systemens. Det ledarskapet vill jag stå för tillsammans med er. Glöm aldrig – det är vårt parti! Partivänner, ”Ni blir den första generationen som inte får misslyckas. I varje fall inte på tre helt avgörande områden.” Så sa Olof Palme när han talade till SSU-kongressen 1984. Jag var där. Jag vet att många av er som

sitter här också var med på den kongressen. Jag tillhörden generationen, egentligen tillhör vi alla den generation som inte får misslyckas. De tre områden Olof Palme lyfte fram var: jobben, miljön och freden. Idag vill jag lägga till ett område, och det är välfärden. ”För att kunna undgå misslyckandet”, sa Olof Palme till SSU-kongressen, ”måste ni först och främst ha en obändig framtidstro, en övertygelse om att problemen är möjliga att lösa, tillsammans, genom politiska åtgärder, till förbättring av samhället.” Partivänner, Moderaterna hade en kampanj för några år sedan som vi ska påminna oss om: ”Vi är inte politiker – vi är moderater.” Vi – vi är socialdemokrater och därför är vi politiker. Vi vet också att vi är den generation som bara måste lyckas! Miljön, jobben, välfärden och freden – jag ska lyfta fram några saker som jag tycker det är viktigt att vi har med oss när vi diskuterar de här frågorna åren vi har framför oss nu. För det första, miljön – klimatfrågan och den gröna omställningen, det gröna folkhemmet. På samma sätt som vi en gång byggde landet, så måste vi nu bygga om det. Idag ökar medvetenheten om varför. Global uppvärmning. Glaciärer som smälter. Öknar som breder ut sig. Havsnivåer som stiger. Extremt väder. Idag är också vetenskapens kvinnor och män överens: Det är utsläpp orsakade av mänskliga aktiviteter som bär skulden. Är det vi människor som skapat problemen, precis som Göran sa i går, så är det också vi människor som kan och måste lösa dem. Det är inte det land som sist tar steget ut ur fossilsamhället som vinner. Det är precis tvärtom. För Sverige, som redan går före, finns enorma möjligheter. Inte minst för nya jobb. Ingen bransch växer som miljöteknikbranschen. Redan idag skriker världen efter hållbarprodukter, och jobben kommer att bli fler. Men tro inte att marknaden själv skapade den utvecklingen. Tillväxtboomen har kommit till stånd genom effektiva styrmedel och målmedvetna satsningar. Det behövs politiska beslut, tydliga spelregler och bred samverkan. Få saker gör mig därför så arg, men också så sorgsen, som den moderatstyrda regeringens brist på engagemang och konkreta åtgärder. De har lite sin egen form av klimat- och energiöverenskommelse – ett löfte om att inte göra någonting alls under fyra år. En slags terrorbalans med kärnkraften i centrum, för så här säger de: ”Ni kan inte kräva nedläggning för då kräver vi en utbyggnad.” Klimathotet kräver både samhällsansvar och ett eget personligt ansvar. Det är ju det som är politik! Sverige är i dag världsledande på det som kallas gröna certifikat. De har redan fått fram 5 TWh förnybar miljövänlig el, lika mycket som den hushållsel som krävs till en miljon villor under ett helt år. Certifikat kan låta tekniskt, men egentligen handlar det om att politiken i lag slår fast ett krav – ett slags grupparbetsuppgift till marknaden. Antingen lever det enskilda företaget upp

till lagen själva, eller så köper man ett intyg, ett certifikat, av ett annat företag som ligger i framkant. På det sättet tjänar de företag som är mest miljövänliga mest och bäst med pengar. Systemet bygger på devisen att marknaden verkligen är en usel herre men en god tjänare. Nu är det dags att gå vidare med två nya certifikat. Ett som driver fram omställningen i transportsektorn – för vi ska kunna älska bilen men hata bensinen! – och ett annat som driver fram energieffektivisering, som är så stor i sina möjligheter att det är som en energikälla i sig. Det här vill jag att vi utvecklar de närmaste åren i opposition. Vi vet att det här brådskar, till skillnad från regeringen. På kort sikt är kanske det allra viktigaste att vi skapar möjligheter för alla de konsumenterna i vårt land, var och en av oss, som förstår klimatproblemen, vill vara med och också ta ansvar i sin egen vardag. Man kan inte begära att var och en ska sitta och göra en livscykelanalys på allt man köper. Men i samverkan med näringslivet kan man ta fram enkla verktyg så att alla kan vara med och göra skillnad. Jag vill att vi socialdemokrater bjuder in den svenska livsmedelsbranschen, energibranschen och företrädare för transportsektorn och tillsammans arbetar fram en enhetlig klimatmärkning så att de som vill ta sitt ansvar också får en chans! På 2005 års partikongress satte vi, efter Görans mycket goda ledning, upp målet att bryta beroendet av fossila bränslen till år 2020. Nu har regeringen om inte lagt ner, så åtminstone kollrat bort, det mesta av Oljekommissionens arbete. Det är verkligen bedrövligt. Jag vill att vi fortsätter detta arbete i partiets regi. Vi har ingen tid att förlora. Jag tror och hoppas att framtidsdebatten en gång för alla gör de gröna frågorna till något som engagerar alla våra medlemmar och förtroendevalda. Den här uppgiften är lika stor, lika viktig och lika samhällsomdanande som kampen mot klassamhället var för 100 år sedan. Så stor måste den frågan bli för oss alla. Det finns ingen utmaning, ingen fråga, är så tydligt internationell till sin karaktär som just klimatfrågan. Den kan inte lösas om inte världens länder väljer att samarbeta. Men man kan inte som regeringen och framför allt Reinfeldt använda använda det faktum att klimatförändringarna är ett globalt problem till att fly det egna ansvaret. Det leder till att ingen går före och visar vad som är möjligt. Vi socialdemokrater kommer att driva på regeringen och den alltid så lågmälda och ödmjuka Maud Olofsson, som säger att hon inspirerat George Bush. Jag nöjer mig med om jag kan inspirera och förflytta Fredrik Reinfeldt från att tro att miljöpolitik handlar om att byta färg på sitt partis affischer. ”Moderaterna, de gröna” – så säger de. Snarare borde de säga: ”Moderaterna, de nya kameleonterna”. Den andra frågan som vi inte får misslyckas med, som Olof Palme sa, är starkt kopplad till den gröna omställningen. Det gäller jobben. Sverige har hittills varit vinnare i den

globala konkurrensen på många sätt. En stabil arbetsmarknad med trygghet i förändring har gjort oss öppna för det nya, det moderna. En hög kunskapsnivå, en offentlig sektor har haft förutsättningar att anställa i en tid då behoven av vård och omsorg ökar. Arbetsmarknadspolitiken har haft resurser. Basindustrin har fortsatt fylla en viktig roll i ekonomin. Samtidigt växer det fram mindre företag med nya idéer, tjänster och produkter. Vi har all anledning att vara stenhårda i vår kritik av högern, mot det de gör nu. Men vi måste också vara självkritiska. Har vår egen politik varit tillräckligt bra? Räcker de medel vi hittills använt för att få en betydligt lägre arbetslöshet och högre sysselsättning? Alltför många blev kvar i arbetslöshet. Vi lyckades inte tillräckligt bra med att slussa människor tillbaka. Vi kämpade med sjukskrivningarna. Ändå hamnade människor långt, långt bort från ett jobb och en egen inkomst. Vi kämpade mot diskrimineringen men den är ännu ett växande problem. Därför måste vi också vara tydliga med vad som är och förblir kärnan i den socialdemokratiska arbetslinjen. Jag tycker vi ska formulera det så här: Vi ser arbete som en rättighet – men att delta i arbetslivet efter förmåga ser vi också som en skyldighet. Vår samhällsmodell kräver att alla är med och hjälps åt att upprätthålla välfärden. Då blir det tydligt. Vi tänker utveckla vårt alternativ utifrån det synsättet. Rätt och plikt. Vi socialdemokrater accepterar inte en arbetsmarknad som ställer människor åt sidan. Därmed är det också vår uppgift att skapa en arbetsmarknad där alla får plats. Och ett samhällsklimat där alla också tar sin plats och sitt utrymme. De som arbetsgivarna möter med beskedet att de är lite för gamla eller lite för unga, har ett namn som är lite för svårt att uttala, som är homosexuella, som inte är fysiskt perfekta, de som får höra att de har för många sjukdagar eller en för liten utbildning – dessa måste vi ha för ögonen när vi formulerar vår arbetsmarknadspolitik. Vår inriktning ska vara både inkomsttrygghet och förändringstrygghet. Både och. A-kassan är en del i detta. Även om vi inte i dag kan säga exakt hur våra förslag ska se ut inför valet 2010, även om vi i dag inte har en aning om hur mycket mer den borgerliga regeringen kommer att ge sig på våra trygghetssystem, kommer tryggheten att vara en fråga också i valet 2010. Vi ska ha en bra och stark a-kassa. Vi har inte råd med en dålig a-kassa, för vi har inte råd med att vända människor ryggen. Det kommer det att stå strid om också i nästa val! Vi ska utveckla det livslånga lärandet så att människor klarar de ständiga förändringarna i arbetslivet. Återkommande chanser i form av utbildning måste vara en hörnsten i vår arbetslinje. Vi måste utforma nya smarta sätt att utbilda och kompetensutveckla, att ha högkvalitativa arbetsmarknadspolitiska program. Om vi inte kan bygga broar mellan lediga platser och arbetssökande riskerar vi inflation och

arbetskraftsbrist. Vi ska hitta nya personliga stöd och lösningar inom arbetsmarknadspolitiken, för både arbetstagare och företagare. Vi ska även hitta anställningsformer som passar också den som varit borta länge från arbetsmarknaden, eller aldrig kommit in på den. Wanja och jag har tagit varandra i hand på att arbeta stenhårt tillsammans för att förändra integrationspolitiken och göra antidiskriminering till en huvudfråga! Vi ska utveckla arbetslivet – arbetets innehåll och villkor. Det arbete som vi inlett tillsammans med Kommunal för att göra den offentliga sektorn till en mönsterarbetsgivare måste fortsätta. Den diskussionen behöver också breddas, tycker jag, till att omfatta arbetslivets villkor, om arbetsmiljö och stress, om hierarkier och inflytande, om löner och scheman, om ansvar, om kamratskap. Förra året nyanmälde 610 000 lediga platser till Arbetsförmedlingen. Det är en fantastisk siffra. Trots det växer långtidsarbetslösheten bland de unga. Det är regeringens politik. Det börjar bli svårt att hitta utbildad arbetskraft – ändå slaktar Littorin de arbetsmarknadspolitiska programmen. Snacka om att gå i otakt! Han måste vara moderaternas svar på Lasse Brandeby i Let's Dance. Så är det bara – maken till otakt finns inte. Brandeby har i all fall haft vett att be om få bli utröstad, till skillnad från Littorin. Han förtjänar det bättre!

Partivänner, Vår framtidsdiskussion om jobben måste rymma också småföretagaren och entreprenören. Egentligen är detta inget kontroversiellt. Ändå känns det fortfarande som om det behöver sägas. Högt och ofta. Och det tänker jag göra. Ska vi socialdemokrater utveckla arbetslivet så att det passar fler, ska vi ha en dynamisk svensk arbetsmarknad där det växer fram nya jobb, måste vi också förstå bättre vad som driver våra entreprenörer. Det är dags att vi gör oss av med en del fördomar. Sveriges entreprenörer driver en verksamhet fjärran från näringslivets toppdirektörer, långt ifrån alla guldkantade optionsprogrammen. De entreprenörer jag möter – de är ofta verkliga eldsjälar. Men drivkrafterna är olika; att förverkliga en dröm; att få vara ”sin egen”, att slippa underordna sig; att få visa att man kan och att det går; att skapa något som växer; att tjäna pengar. Sällan blir dock entreprenören rik på verksamheten. Löner och andra livsvillkor är ungefär som för många löntagare. Företagaren eller entreprenören behöver – precis som alla vi andra – trygghet för att våga satsa och trygghet för att kunna möta globaliseringen. Vi socialdemokrater kan också bli entreprenörernas parti – vi borde egentligen redan vara det. För är det några som tror på människans vilja att växa, lära och pröva sig fram, vara kreativ, tro på sin idé, våga utveckla nytt – så är det ju vi! Vi tror att människor har de här drivkrafterna inom sig – vi tror inte att de behöver piskas fram, vi tror att entreprenörerna behövs. Så vi tar med oss entreprenörerna i

framtdiskussionen om jobben. Det är min bön till er. Jag vill att vi också tittar närmare på tjänstesektorn. Tjänstesektorn är redan idag större än industrisektorn, i antal sysselsatta och som andel av BNP. Ingen sektor växer just nu så fort som den. Men jag är rädd att högerregeringen bryter den positiva spiralen. Skeva skattesubventioner som gynnar hundpsykologer och astrologer, men som missgynnar industri och detaljhandel – i kombination med sänkta ersättningsnivåer – riskerar istället att driva fram den låglönemarknad vi socialdemokrater med rätta fruktar. Vi ska inte ha det som i USA där många tvingas ha ett och ett halvt eller två jobb för att betala hyran. Framtidsjobben finns högre upp i förädlingskedjan också i tjänstesektorn. Låt oss sikta högt och utforma en politik för framtidens tjänstesektor – då kan vi bidra till många fler av de nya jobb som vi så väl behöver. Det här handlar om en sektor i skarp konkurrens, inte minst på områden som utbildning, media, reklam, turism, miljöteknik och IT. Men det finns andra delar som inte är lika konkurrensutsatta. Här kan det rymmas också en ekologisk, kulturell eller kanske existentiell, dimension: Är det önskvärt att vi lägger allt mer pengar på allt fler prylar? Det har generationer frågat sig i mångårtionden. Är det inte bra med tjänster som i stället kan möta mångas önskan till kvalitet i livet, mer kunskap, kultur, upplevelser eller mer tid? Hur kan vi stimulera det positiva som tjänstesektorn kan erbjuda? Har vi en politik som säkerställer konkurrens på lika villkor? Hur skapar vi bra arbetsplatser inom tjänstesektorn? Hur påverkas utbildningspolitiken, det lokala och regionala tillväxtarbetet, forskningen? Det här är en ny verklighet och en ny möjlighet. Jag vill att vi bejaktar diskussionen som ett led i vår politik för full sysselsättning. Låt Maud Olofsson fortsätta låtsas att hushållsnära bävvar – eller vad det nu var – är framtiden, så utvecklar vi hela tjänstesektorn i stället. Riktiga jobb, det har för högern alltid varit jobb i den privata sektorn. För oss är alla jobb riktiga, men få jobb är viktigare än de i offentlig sektor. Under de närmaste tio åren kommer tiotusentals personer att behöva rekryteras till den offentliga sektorn. Vården och omsorgen står inför ett stort generationsskifte. Men lockar offentlig sektor alla dessa nya engagerade människor till sig idag? Svaret är nja. Vi måste gå vidare med att utveckla arbetsplatserna och inflytandet. Men vi måste också tala högre om kvinnolönerna. På kongress efter kongress har vi slagit fast parternas ansvar. Gång på gång har vi sagt att det måste bli ett slut på lönediskrimineringen. Men kvinnor tjänar fortfarande bara 92 procent av männens löner. Vårdens och omsorgens kvinnor tar hand om det allra viktigaste vi alltid kommer att ha: våra barn, våra gamla föräldrar, våra nära och kära. Hur länge ska vi acceptera att de gör allt detta som vi inte kan vara utan, för 16 000 kronor i månaden? Nu har

LO samordnat sig för att inför avtalsrörelsen kunna ställa ännu tydligare krav. Det är viktigare än någonsin när högerregeringen, med a-kassan som bräckjärn, försöker att pressa lönerna nedåt. Så partivänner, vi måste hjälpas åt nu, både centralt och lokalt. Vi ger våra fackliga kamrater vårt helhjärtade stöd! Halva makten, hela lönen! Och rätt till heltid – det är på tiden att vi står upp för det, alla delar av rörelsen! Som kvinna vill jag också att vi tar klivet – med sylvassa klackar på oss – och visar att vi är feminister. Att vi ser behovet av att ha jämställdhetsglasögonen på oss hela tiden. Har vi en gång satt på dem, så går de inte att ta av. När vi ser att 70 000 kvinnor i världen dör varje år i osäkra aborter. När vi ser dödsstraff för lesbiska kvinnor. När vi ser motståndet i Sverige mot att ge utländska kvinnor rätten att göra abort i Sverige. När vi hör Reinfeldt säga: Bort från bidragsberoendet – därför ska vi införa vårdnadsbidrag! Allt kristdemokraterna är för, är det en bra princip att vara emot, tycker jag. När de nya kameleonternas partisekreterare Schlingman säger, att nu ska de jaga kvinnorna, så säger jag bara en sak: Spring! Den offentliga sektorn, välfärdens verksamheter, måste hålla högsta kvalitet. I hela landet. Välfärden ska fördelas efter behov. Då behöver varken låg- eller högavlönad fundera över om hur man ska kunna betala den operation man behöver. Man behöver betala skatten, och den ska följa inkomsten. Man behöver inte riskera nobben av försäkringsbolaget för att något ser illa ut i hälsointyget, och man behöver inte jämföra premier och villkor. Alla får bästa försäkringsskydd. Så har välfärden blivit ett kitt som håller ihop Sverige. Ett mål som vi har kunnat enas om tvärs över klassgränserna. Det har ofta varit meningen med socialdemokratin – att binda ihop olika grupper i samhället, ytterst därför att nästan alla förstår att om skillnaderna blir för stora i ett samhälle så kommer det till sist att göra samhället otryggt för alla. Mina ungers och andras barns framtid hänger ihop. Så här har det fungerat länge, och så vill de allra flesta som bor i Sverige att det också ska vara. Ändå blir det nu möjligt för landstingen att sälja sina stora sjukhus, att inrätta vad de kallar vinstdrivande vårdgallerior. Likvärdighet och demokratisk insyn riskerar att försvinna. Med moderaternas trafikskadeförsäkring prövas möjligheten att tvinga människor att betala premier efter hur kostsamma de kan tänkas bli för vården. Skyddet från a-kassan, sjukförsäkringen och föräldraförsäkringen försämras. Så växlar Sverige spår – från skattefinansierad välfärd, lika för alla, mot ett system där var och enskoter sitt med hjälp av den egna plånboken. Här måste det till solidaritet. Solidarisk, brukar Margot Wallström säga, det är man – eller så är man det inte. Det är ungefär som när man är gravid – man kan inte vara lite gravid. Och vi står upp för att vara solidariska. Det blir hård politisk strid mot den moderatstyrda regeringens politik, samtidigt som vi självkritiskt

ska granska vår egen välfärdspolitik. Vi ska diskutera varför det finns så många orättvisor och klyftor som dagens välfärdssystem inte rår på. Människan är inte ensidig. Hon är inte en ersättningsnivå. Hon är inte en egenskap – som arbetare, kvinna, tortedaling, närsynt eller anhörig. Hon är inte stark. Hon är inte svag. Hon är inte sjuk eller frisk, full av resurser eller utsatt. De flesta av oss är detta samtidigt, fast i olika doser över tiden. Vi socialdemokrater har skapat fantastiska system. För att lösa ett problem i taget. När du kommer in till akuten med en hjärtinfarkt så får du världens bästa vård, även om du skulle vara hemlös. Det får alla – och vi vill att så ska det vara. Men sen? När du väl fått världens bästa hjärtinfarktsvård, och behöver en bostad, vård för missbruk, en psykiatrisk kontakt eller arbetsträning – då händer det något lite för ofta med ansvaret. Då är den enskilde allas ansvar, men ingens skyldighet. För den som inte har ett jobb att gå tillbaka till, eller som har flera problem än ett, kan det här bli den jobbigaste tiden. Får jag ekonomiskt stöd, när kommer beslutet och vem ska fatta det? Vilka har ansvar för min blandade diagnos? Vem hjälper mig när jag är för frisk för Försäkringskassan men för sjuk för Arbetsförmedlingen? Det får inte vara så att våra skattepengar blir passiva, när det är aktiva insatser som vi är ute efter. Det får inte vara så att vi är världsmästare punktvis, men tappar helhetsansvaret för individen. Jag tror vi måste fortsätta vår diskussion om välfärden utifrån just den utgångspunkten. Jag vill att vi socialdemokrater kanske också prövar en idé om en ny organisation i delar av välfärden. Som finns på orten. Som var och en kan vända sig till. Som sätter individen främst. Som kan arbeta mer förebyggande med tidiga insatser, skräddarsydd rehabilitering. Som kan ge den som behöver det en chans till, och en till, så att man snabbt kommer åter i hälsa, i arbete eller utbildning. Jag tycker också att vi ska titta på den norska modellen med Arbeids- og velferdskontor och de erfarenheter de våra norska vänner har. Ta med er det i den fortsatta diskussionen, partivänner. Det fanns en grupp på 80-talet som hette Hansson de Wolfe United. De sjöng ”Var kommer barnen in?” i en otroligt bra sång. Vi satte barnen i fokus för välfärdspolitik. Vi har de senaste 12 åren gjort enormt mycket för föräldrarna och barnen med satsningar på barnbidrag, maxtaxa, bättre föräldrapenning, stora satsningar på fler vuxna i en bättre förskola och skola, läroplaner med krav på antidiskriminering och kamp mot mobbning. Men ungdomarna då, de lite större barnen, hur har de det egentligen i vårt välfärdssamhälle? Sverige är öppet mot omvärlden, vi är moderna och snabba att ta till oss ny teknik och forskning. Vi är förändringsbenägna, vi är självständiga. Vi har en hög kunskapsnivå. Kraven är höga och tempot likaså. De senaste decennierna har kommunikationstekniken fullkomligt stormat in i vår vardag med Internet,

mobiltelefoni, webbkameror, tv-spel, modern teknik av alla slag. Det öppnar massor av nya möjligheter och det är en fantastisk tid att få leva. Men hur påverkar det här egentligen ungarna och ungdomarna? Hur är det att växa upp mitt i informationsstormen, mitt i underhållningsbruset, mitt bland alla dessa snabba beslut, alla dessa möjligheter till resor, möten och ständigt nya intryck? Valsituationerna och de snabba besluten kommer tidigare och tidigare. Björklund gör sitt bästa för att göra skolan till en plats där redan sjuåringar ska få veta om de är godkända eller icke godkända. Förutom betygshetsen, ångesten att välja fel inriktning eller skola, att inte hinna med både läxor, prov och fritidsaktiviteter, så finns alla de outtalade kraven. Att passa in. Att sticka ut. Att ha många kompisar. Att ha en stil. Att ha status. Att vara någon. Att vara något. Vi vet att stressjukdomarna ökar bland barn och ungdomar. Samtalen ökar till BRIS. Rädda Barnen och Socialstyrelsen rapporterar om stigande alkoholkonsumtion och nya droger. Ätstörningar hos både pojkar och flickor. Mobbning via sms och nätet. Tjejer som skär sig. Killar som utagerar i våld. Hänger de här sakerna samman? Ja, antagligen. Det finns det man kallar för en "jämförelseångest" bland dagens unga som oroar mig, därför att den är så starkt kopplad till individen, den individuella prestationen och framför allt till den egna kroppen. Hur många har du blockat på MSN? Har du inga Cheap Monday? Är du alternativ? Får du pierca dig? Hur ofta tränar du? Vad har du för BMI? Vaddå, är du oskuld, typ? Nämen, har du lagt ut de där bilderna?! Såg du henne på snyggast.se? Framgångsrik blir lika med attraktiv. Bäst blir lika med snyggast, smartast, populärast, smalast. Ungdomstidningarna analyserar varenda kroppsvätska som barnen har. Reklamen bär fram ideal som är så retuscherade att den där drömkroppen som tonåringen vill efterlikna inte finns ens på riktigt. Vilken är insatsen och vad är vinsten? Förstår vi det här? Kan vi erbjuda pauser i den här kampen? Kan det offentliga rummet bli mer avsexualiserat? Kan vi erbjuda några alternativ till den ständigt pågående skönhetstävlingen? Kan vi erbjuda tillräcklig trygghet? Lyckas vi tala om för ungdomarna att de duger som de är? Hinner vi det? Så här skriver Josefine Adolfsson i sin dokumentära debutroman "Kårnulf was here" som kom för ett par år sedan: "Jag vill att någon ska komma och hämta mig i en båt. Jag vill att någon ska ro mig hem. Jag vill att någon ska trä en livboj runt om min kropp, veta vad jag behöver utan att jag behöver be om det. Jag vill att någon ska se utan att jag visar. Vara tyngdlös och flyta, att någon ska ro mig någonstans där man inte är ensam eller rädd. Någonstans där jag bottnar, en enda enkel tjänst. Snälla säg att du förstår och att tiden räcker till." Det vill jag att vi pratar om. Vi kan inte utforma våra visioner för framtiden utan att känna de ungas behov,

deras oro och krav, önskningar och drömmar om framtiden. De är ju framtiden. Så när vi nu vänder oss ut i samhället, för det måste vi göra, för att diskutera politik och långsiktiga visioner så måste vi bjuda in de unga och bjuda ut oss själva till deras verklighet. Och partivänner, Vi måste stötta SSU så att vårt ungdomsförbund återfår sin styrka. SSU har alltid varit enormt viktigt för vårt parti och för många av oss personligen. Det kommer att fortsätta vara så. Periodvis är det SSU som stöttar oss i partiet – inte minst under valrörelserna brukar det vara så. Jag har förväntningar på er alla att ni lokalt, regionalt, var ni än finns, hjälper fram ett livskraftigt SSU. Nu är det vår tur att stötta SSU. Gör det. Jag vill göra en annan markering innan jag går in på utrikespolitiken. När vi nu diskuterar de här frågorna och börjar skissa på våra program, så måste vi tänka på att framtiden ligger längre bort än kongressen 2009. För 12 år sedan kom vi socialdemokrater tillbaka in i regeringsställning. På de 12 åren hann vi göra mycket – men långt ifrån allt vi ville. De brister vi inte hann åtgärda, de problem och utmaningar vi inte blev klara med – det räcker inte att ha dem som utgångspunkt när vi nu stakar ut politiken för åren efter 2010. Vi måste ta med i beräkningen att Sverige också kommer att vara starkt präglad av högerens systemskifte. Vill vi efter en valseger 2010 ställa systemskiftets värsta orättvisor till rätta, så kommer det att ta tid, kraft och resurser – ungefär som det tog oss mer än hälften av de gångna 12 åren att vända ekonomin från kris till stark utveckling. Vill vi dessutom förbättra lite, skapa nytt för framtiden – ja, då måste vi blicka över mycket mer än en mandatperiod när vi lägger fast politiken. Vilka problem ska stå i centrum? Vilka delmål ska vi sätta upp? De frågorna måste vi diskutera med partivänner och fack, men också med människor i organisationer, näringsliv och andra samhällskrafter utanför vår rörelse. Inte bara för att fler ska rösta på oss, utan för att vi vill ha en politik som respekteras brett i det svenska samhället och som kan hålla under en lång tid. Annars blir ju Sverige en pingismatch – med allt hårdare smashar, fram och tillbaka över nätet. Den matchen förlorar alla på. Systemskiftet har börjat och de första reaktionerna är här. Tusenlappen är glömd och undangömd, den gäller inte längre. Nu har alla insett att vinnarna är de med höga löner och stora fastigheter. Nu bryts löftet om att inte sälja sjukhusen. Nu ska gemensamma tillgångar reas ut. Fler ungdomar köar hos Arbetsförmedlingen och utanförskapet växer. Utanförskap är förresten ett ord jag inte gillar – inte när makten säger det, när en statsminister står och pekar på folk och säger ”Ni är utanför”. Nu har talet om jämställdhet tystnat – i regeringen gäller nu en ny princip: hälften moderater, så blev det med det... Slut på tal om samförstånd och bättre utnämningssmakt – nu bryts avtal och kända moderater får fina poster.

Folkomröstningsresultat skulle respekteras – men tydligen inte stockholmarnas om trängselskatten. Nu kommer också besvikelsen från många medborgare – och vi kan alla berätta om de möten vi har dagligen med människor som är besvikna och rädda. Men det kommer också besvikelse från annat håll. Urban Bäckström på Svenskt Näringsliv skriver nu att överskottsmalet för de offentliga finanserna måste överges. Han tycker att det hindrar regeringen att delar ut ännu större förmåner åt de redan rika. Men överskottsmalet är vårt sätt att spara för sämre tider, för att konjunktursvackor inte ska behöva gå ut över tryggheten. Ordning i de offentliga finanserna är och förblir en grundläggande förutsättning för låg arbetslöshet och full sysselsättning. Jag vet inte om moderaterna känner det själva – men de blir alltmer klämda mellan de förväntningar de skapat hos å ena sidan hela svenska folket, och å andra sidan den ekonomiska maktens krav på full utdelning när nu deras parti styr i Rosenbad. Därför är jag orolig. Förra gången skapade lättsinne och övertro på skattesänkningar i kombination med ett hårt tryck att leva upp till de vidlyftiga vallöften en ekonomisk kollaps i Sverige. Reinfeldt säger ofta om mig att han inte kan säga något om mig, för han kan inte komma på en enda sak jag har gjort under mina år i politiken. Men jag var med då, under krisåren, till skillnad från Fredrik Reinfeldt som Carl Bildt hade placerat i det moderata kylskåpet där han ägnade sig åt interna maktstrider. Ingvar Carlsson, jag, Göran och många andra satt tillsammans med Anne Wibble och Carl Bildt och försökte få ihop 1992 års krisuppgörelse för att ta landet ur den allvarliga situation landet befann sig i då. Jag var med redan när vi 1990-1991 tillsammans med parterna och Rehnbergkommissionen tog fram det stabiliseringsavtal som tog ner inflationen, ledde fram till Industriavtalet. Det var på den tiden när Reinfeldt slogs om makten i MUF, så det möjligen ursäktar att han inte vet vad jag gjorde då. Jag anklagar inte Fredrik Reinfeldt eller Anders Borg för att ha varit ansvariga för 90-talskrisen. Det är inte min poäng. Men jag kräver av dem att de tar sitt historiska arvegods på allvar. Låt inte trycket från arbetsgivarna, eller trycket från allianspartier som börjar få problem med svekdebatten, gå ut över landets ekonomi. Inte en gång till. Den svenska ekonomin är urstark, men inte så stark att den klarar en borgerlig koalitionsregering som tappar greppet. Partivänner, Under valrörelsen skrev jag tio öppna brev till Reinfeldt med frågor och en debattutmaning. Han svarade inte på någon av frågorna och han sa nej till debatten – varje gång. Idag är jag socialdemokraternas partiledare, och som sådan ska jag pröva att vänder jag mig åter till moderatledaren: Låt oss mötas i en politisk debatt! Låt oss debattera skiljelinjerna i svensk politik. Jag förväntar mig att du ställer upp. Jag längtar efter ditt besked – låt oss ta

debatt!! Socialdemokraternas kamp för frihet, jämlikhet och solidaritet har aldrig stannat vid nationsgränsen. Vår kamp har alltid varit internationell. Alla folks frihet, hela världens fred. Kanske fick 1990-talets djupa inhemska kris oss att för ett ögonblick i historien vända oss lite välmycket inåt. Periodvis tog den havererade svenska ekonomin nästan all vår kraft. Nu kan vi med ny inspiration ge nytt innehåll åt vårt engagemang i nutidens största internationella frågor. Stora delar av västvärlden delar den utmaning som den växande andelen äldre utgör; klimatförändringarna hotar alla; krig och förföljelser fortsätter att skapa lidande i världen, men också att tvinga miljontals människor på flykt; jobb flyttar inte bara till centralorten utan över kontinenter; sjukdomar som lätt kan botas med mediciner i vår del av världen skördar miljoner människoliv i en annan; globala marknadskrafter kräver globalt politiskt motstånd; FN behöver reformeras för att stå starkt och starkare i denna vår gemensamma värld. Säg vad man vill om EU – och det är det många som gör – men det är den bästa motkraft vi har, mot det kapital som flyter fritt och snabbt över gränserna, mot världens enda kvarvarande supermakt USA:s dominans, mot krig och förtryck, för fred och demokrati, för en bättre miljö. Med EU:s utvidgning först med Spanien, Grekland och Portugal på 80-talet, till våra dagars utvidgning med Rumänien och Bulgarien, har vi befast en demokratisk utveckling på vår kontinent. Nu är det dags att vi börjar se EU som en av de politiska nivåer där vi finns. Det är dags att lämna ja och nej till EU. Nu säger vi ja till att engagera oss fullt ut i europeisk socialdemokrati. Det ska vi säga ja till! Hur vi använder EU är avgörande för hur vi lyckas möta våra stora utmaningar. I en era när vi står nära både ”post Bush” och ”post Putin” finns det utrymme för EU att ta fler initiativ, och för oss att ta initiativ inom EU. Det ska vi göra för att få till stånd en slagkraftig klimatpolitik, tillväxt och jobb, kamp för jämställdhet, mot internationell brottslighet, social trygghet och demokratiskt inflytande över globaliseringen. Tillsammans med våra partikamrater i andra länder kan vi formulera en ambitiös och spännande dagordning för EU och flytta fram positionerna! Med Wanja Lundby-Wedin som ordförande i Europafacket – ett fack som organiserar 60 miljoner löntagare – står vi också starkare när vi driver på för fackliga rättigheter och det sociala Europa. Vi är stolta och glada över att få samarbeta med Wanja också i den positionen. Det är så häftigt! På det stora område som utrikespolitiken utgör vill jag också att vi prioriterar några frågor alldeles särskilt i vårt parti. Det gäller Afrika – denna jättekontinent som rymmer så stora klyftor: enorm fattigdom och stora rikedomar inte minst i Sydafrika; folkmord och massflykt i Sudan, men också det hopp som följer av en fungerande afrikansk union, och en skör men spirande tillväxt på sina håll. Jag

vill att vårt parti skärper politiken för bistånd och rättvisa handelsregler med Afrika i fokus. Kampen mot världens fattigdom är en befrielsekamp i ordets verkliga rätta bemärkelse, för människors makt över sin vardag och sina resurser – men också sina liv. Vi måste bidra i kampen mot hiv/aids. Denna sjukdom som har blivit symbolen för världens orättvisor och för den okunskap, rasism, ojämställdhet och kapitalism som förvägrar människor jämlikhet. Det internationella biståndet till kampen mot hiv/aids är ungefär 30 miljarder kronor om året. Det låter mycket – men här talar vi om absurda proportioner. Kostnaden för ockupationen av Irak är ungefär 40 miljarder kronor – i månaden! På ett par tre dagar gör man av med lika mycket som det kostar att genomföra den medicinering som behövs under hela nästa år. Hiv drabbar fattiga mer än rika, drabbar kvinnor mer än män. Idag lever mer än 40 miljoner människor med hiv. Södra Afrika är hårdast drabbat. Ska vi kunna tackla hiv måste vi inrikta oss på de verkliga orsakerna, för hiv och aids är mer än en sjukdom. De verkliga orsakerna är ojämlikhet mellan könen, diskriminering på grund av sexuell läggning och fattigdom. Det ska vi prioritera. Jag vill också att vi prioriterar kampen mot kärnvapnen. De gamla kärnvapenmakternas lager av bomber må ha krympt, men aldrig har det väl funnits så många fingrar på kärnvapenavtryckarna som nu. Fem kärnvapenstater blev sju när Indien och Pakistan tillkom. Idag råder osäkerhet om minst två ytterligare länder har skaffat sig kärnvapen. FN försöker hantera risken för att Iran adderas till listan. När Irak invaderades tog Anna Lindh initiativet till en kommission om massförstörelsevapen, den som sedan leddes av Hans Blix. Kommissionens handlingsprogram finns på bordet. Jag vill att vi i vårt parti lyfter fram nya initiativ på det området, också i Annas anda. Vi måste också tydligt markera vår ståndpunkt när det gäller Irak. Irak invaderades i strid med folkrätten och utan klartecken från FN. När Irak går in i en ny fas kommer kraven på ett ökat engagemang att komma. Vi tvekar inte i vår vilja till internationell solidaritet. Men vi tvekar inte heller kring under vilket mandat Sverige kan bidra – det ska ske under FN-mandat. Ett misstag från USA legitimerar inte ett nytt: USA måste lämna Irak på ett sätt som världssamfundet accepterar. Det är vår linje. Ingen konflikt har heller engagerat vår rörelse längre och djupare, och få konflikter står kanske så långt ifrån sin lösning, som den i Mellanöstern. Palestinierna behöver vår solidaritet och det israeliska folket behöver trygghet. Sverige måste nu aktivt verka inom EU för att sammankalla den föreslagna internationellakonferensen om Mellersta Östern. På dagordningen måste Irakfrågan och relationerna till Iran finnas med. Folkrätt, nedrustning, jämlikhet – så ljuder Sveriges röst i utrikespolitiken när vi socialdemokrater får

bestämma. Och när vi inte får det så ljuder Sveriges röst knappt alls. Men med Carl Bildt som utrikesminister kanske vi ska vara tacksamma över det – så kan det vara. Partivänner, Jag vill att den aktiva utrikespolitiken och Europapolitiken ska ha en central plats för socialdemokratin de kommande åren. Inte minst inför det så viktiga EU-parlamentsvalet 2009. Jag är mycket lycklig att kunna berätta att jag bett två personer – Jan Eliasson, vår bästa diplomat i hela världen och allt det som Carl Bildt inte är, och Margot Wallström – att leda en ny internationell arbetsgrupp inom partiet som ska jobba de kommande åren med att lyfta arbetet, agitationen, utveckla politiken, inför Europaparlamentsvalet och inför nästa val. Och Margot – välkommen tillbaka! Partivänner, Innan jag avslutar – låt mig säga något också om flyktingfrågan. Vårt land har länge erbjudit en fristad åt förföljda från alla delar av världen. Det har förändrat, och förbättrat, Sverige. På det politiskt aktiva 70-talet hade de flesta i Sverige också en relation till de flyktingar som kom hit. Vi visste med Violetta Parra var, vi visste vad som hade hänt Allende, vi visste om fotbollsstadion i Santiago, vi visste det som grekerna hade lämnat bakom sig. Stödet för flyktingpolitiken var starkt. Idag ser det lite annorlunda ut. Stödet för flyktingpolitiken vekare, samtidigt som de som flyr för sina liv är fler. Lidandets platser är fler – och vi känner inte de platserna lika väl. Men, partivänner, vi får inte tappa bort att det här handlar om samma kamp för människovärdet som alltid. Vi får inte huka i debatten om den humana och solidariska flyktingpolitik som vi ska ha – och alla kommuner måste bidra med mottagandet. Nu måste vi ta debatten mot Sverigedemokraterna! De som till exempel nu senast sa att Zlatan var en osvensk företeelse. Men Zlatan är svensk – det är Sverigedemokraterna som ska förbli en osvensk företeelse! Innan jag avslutar ska jag låna ut 1 minut och 51 sekunder till en som kan säga det här mycket bättre. 1 minut och 51 sekunder till Olof Palme: Demokratien är fast förankrad här i landet. Vi respekterar de grundläggande fri- och rättigheterna. Grumliga rasteorier har aldrig funnit fotfäste. Vi betraktar oss gärna som fördomsfria och toleranta. Men så enkelt är det ändå inte. Fördomen behöver inte förankras i någon vederstygglig teori. Den har ett mycket enklare ursprung. Fördomen har alltid sin rot i vardagslivet. Den gror på arbetsplatsen och i grannkvarteret. Den är ett utlopp för egna misslyckanden och besvikelser. Den är framför allt ett uttryck för okunnighet och rädsla. Okunnighet om andra människors särart, rädsla för att förlora en position, ett socialt privilegium, en förhandsrätt. En människas hudfärg, ras, språk och födelseort har ju ingenting med mänskliga kvalitéer att göra. Att gradera människor med sådan måttstock står i bjärt kontrast till principen om människors lika värde. Men den är skamligt enkel att ta till för den som känner

sig underlägsen – på arbetsplatsen, i sällskapslivet, i konkurrensen om flickan eller pojken. Därför ligger fördomen alltid på lur, även i ett upplyst samhälle. Den kan blossa ut i ett stickord, en obetänksam replik, en nedrighet i det lilla. Kanske menar den som handlar inte så illa. Men för den som träffas kan det riva upp sår som aldrig läks. (Radioanförande 25/12 1965. Källa: Palme, Olof, Politik är att vilja, Stockholm : Prisma, 1968, s. 64-65. Talet återges till musik på gruppen The Latin Kings skiva Mitt Kvarter under namnet Fördomar 2.) Nu ska vi fortsätta den allmänpolitiska debatten här på kongressen. Efter kongressen ska det nya VU och partistyrelsen besluta om formerna för ett rådslag om politiken för framtiden – ett rådslag som ska ligga till grund för vår ordinarie kongress 2009. Sen ska vi ut och jobba! Det ska bli roligt. Att vara socialdemokrat och aktiv politiker är en ynnest. Det är ett stort förtroende – men det är också en chans att få ändra på det vi tycker är fel eller orättvist. Nyckelorden som jag vill skicka med er – för resten av den här dagen och för det fortsatta arbetet – är de här: • Trygghet i förändringen • Nyfikna och självkritiska • Ilskna över moderaternas orättvisor • Lust och glädje • Beslutsamhet att förändra och förnya • Slå vakt om tryggheten • Omfamna äventyret. Tack!

Taggar

2000-tal, 2007, Installationstal, Kvinna, Politiska tal, Socialdemokraterna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/mona-sahlin-installationstal-pa-socialdemokraternas-extrakongress-2007>